

Potpورا Republike Hrvatske Hrvatima u BiH kroz financiranje projekata i programa

6. travnja 2021.

Položaj Hrvata u BiH je vrlo važno pitanje za Republiku Hrvatsku. S tim u vezi Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske koji je nadležan za provedbu ovog programa je regulirao vrste financijske potpore, a koje mogu biti za izgradnju, obnovu i opremanje ustanova kulture te zaštita i obnova spomenika kulture, kao i potpora najznačajnijim kulturnim manifestacijama, kao i potpora javnim glasilima na hrvatskom jeziku koja osiguravaju pravo na informiranje. U ovu vrstu financijske potpore spada i nabava knjiga i časopisa hrvatskih nakladnika za škole i javne knjižnice te potpora nakladničkoj djelatnosti u izdavanju djela od temeljne vrijednosti za nacionalnu kulturu i časopisa od kulturološkoga značaja. Tu spada i sufinanciranje i financiranje izgradnje, obnove i opremanja obrazovnih stanova kao i izrada programa i projekata za izvođenje nastave na hrvatskom jeziku te izgradnja, obnova i opremanje zdravstvenih

**i socijalnih ustanova te nabava opreme za liječenje, zaštitu i očuvanje okoliša.
Naravno, tu spadaju i infrastrukturni programi kao i drugi programi usmjereni na stvaranje preduvjeta za održivi povratak i opstanak Hrvata u BiH.**

Piše: Anto PRANJKIĆ

Kao i svi drugi tako je i hrvatski puk od svojega nastanka do danas bio podložan raznim kretnjama. Povijesne okolnosti su uvjetovale raseljavanje i različite druge migracije koje su sa sobom nosile i različite rezultate, pa se tako znade da je u ovom trenutku gotovo istovjetan broj Hrvata koji žive u Republici Hrvatskoj i onih koji žive izvan nje. Tako ustav RH u članku 10. regulira da Republika Hrvatska štiti prava i interese svojih državljana koji žive i borave u inozemstvu i promiče njihove veze s domovinom. Međunarodni temelj za to je Povelja Ujedinjenih naroda, Opća deklaracija o pravima čovjeka, Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima, Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina i brojni drugi dokumenti međunarodnoga značaja. Iz tih dokumenata izvodi se pravo na zaštitu i očuvanje kulturne raznolikosti te pravo manjinskih zajednica na očuvanje identiteta kroz kulturu i jezik, obrazovanje i informiranje uz punu primjenu načela nemiješanja jedne u unutarnje poslove druge države. U istom članku stoji kako RH jamči dijelovima hrvatskoga naroda u drugim državama osobitu skrb i zaštitu Republike Hrvatske.

Iako je Domovinski rat umnogome doprinio da hrvatski puk u BiH danas broji gotovo duplo manje ljudi, ipak je velika i značajna brojka naših sunarodnjaka koji žive u susjednoj nam BiH i oni predstavljaju jedan vrlo važan segment Hrvata izvan Republike Hrvatska. Prema procjenama danas tamo živi oko 450.000 Hrvata.

Sabor Republike Hrvatske je, uviđajući značaj i potrebu zaštite identiteta Hrvata u BiH i sveopćeg razvitka naših sugrađana u toj zemlji, donoseći Zakon o odnosima Republike Hrvatske prema Hrvatima izvan RH, zakonski definirao ovu kategoriju naših sugrađana te je stavka posvećena Hrvatima BiH unesena u Zakon i Strategiju o odnosima RH prema Hrvatima BiH, pa samim time i izvršne konkretne mjere i radnje. U tom smislu, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske radi po posebnom programu, koji je nastao sukladno Zakonu o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan RH te pravilima o uvjetima, kriterijima i postupku za financiranje kulturnih, obrazovnih, znanstvenih, zdravstvenih i ostalih programa i projekata od interesa za hrvatski narod u Bosni i Hercegovini iz sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske. Svake se godine barem jedan puta putem javnog natječaja financiraju kulturni, obrazovni, znanstveni, zdravstveni i ostali programi i projekti od interesa za hrvatski narod u BiH.

Kako ističu u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske, prednost u dobivanju financijske potpore imaju programi i projekti koji proizvode dugoročnije učinke za opstojnost hrvatskoga naroda u BiH, programi i projekti koji se provode u partnerstvu s pravnim osobama iz Republike Hrvatske u smislu prekogranične suradnje, programi i projekti koje financijski podupire lokalna zajednica, programi i projekti koji uključuju opstojnost i stabilnost ustanova te stvaranje i očuvanje radnih mjesta, kao i programi i projekti kojih je vidljiva jasna provedivost i održivost.

U tom smislu Sabor Republike Hrvatske otišao je korak dalje te je usvojena Strategija o odnosima Republike Hrvatske sa Hrvatima izvan RH, koja konkretnije regulira i utvrđuje prioritete i akcije čije provođenje osigurava stabilan rast, zapošljavanje i bolji životni standard hrvatskih državljana. Prema svim dosadašnjim Strategijama Vlada Republike Hrvatske nikada nije odstupila od strateškog cilja vezanog za potrebu da hrvatska diplomacija posebnu pažnju posveti primjeni postojećih međunarodnih sporazuma vezanih za raspad bivše Jugoslavije posebno u području zaštite konstitutivnosti hrvatskoga naroda u BiH. Stoga je jasna opredijeljenost Republike Hrvatske ostvarenje svih prava hrvatskoga naroda kao konstitutivnog naroda u BiH sa svim pravima koja donosi konstitutivnost.

Ovim pravilima su određeni uvjeti za stjecanje prava na financiranje a to su registracija da subjekt djeluje na području BiH i to u aktivnostima raspisanim natječajem. Da se protiv ovlaštene osobe za zastupanje ne vodi kazneni postupak te da ovlaštena osoba nije pravomoćno osuđivana za kaznena djela. Važno je napomenuti da su uvjeti i vezani za programe i projekte koji se provode te da su oni od posebnog interesa i usmjereni na stvarne potrebe Hrvata u BiH te da subjekti imaju ljudske i materijalne potencijale za provedbu projekata kao i da vode transparentno financijsko poslovanje.

Također, prema Pravilima prednost u dobivanju financijske potpore imaju programi i projekti koji proizvode dugoročni učinak za opstojnost hrvatskoga naroda u BiH, provode programe i projekte u partnerstvu s pravnim osobama iz RH u smislu prekogranične suradnje, te jasnu održivost i provedivost programa/projekata.

Pored, ovih konkretnih aktivnosti Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske posebnu pozornost treba obratiti na dio Strategije koji se odnosi na uspostavu zakonodavnog i institucionalnog okvira kao podloge za provedbu iste. Sukladno tomu izrađen je i usvojen Zakon o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan RH, kojim se uredila aktivnost u vezi prilagodbe tijela države uprave i Hrvatske matice iseljenika kao ustanove s najdužom tradicijom djelovanja među Hrvatima u BiH, a koja svojim radom i programima nalazi svoje mjesto na području kulture i umjetnosti, očuvanja hrvatskoga jezika, obrazovanja i razmjene učenika i studenata, športa, regionalne suradnje, kulturnog turizma, medija kao i ostalih područja. Kako bi bilo lakše djelovati

osnovan je i Savjet Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan RH a koji u svom sastavu ima i predstavnike hrvatskoga naroda iz BiH. Savjet najmanje jednom godišnje raspravlja o pitanjima od interesa za Hrvate izvan RH i o provedbi Strategije te putem njega Hrvati izvan RH sudjeluju u kreiranju politike i programa koji se odnose na njih.

Saborski odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske je vrlo bitan čimbenik u procesu pomoći Hrvatima u BiH. taj odbor se sastoji iz saborskih zastupnika i nekoliko pridruženih članova Odbora. Često su članovi odbora i zastupnici koji žive u BiH te aktivno sudjeluju u kreiranju politika, a istovremeno imaju uvid u stvarno stanje na terenu.

Dakle, Republike Hrvatska skrbi o očuvanju ustavnog položaja Hrvata u Bosni i Hercegovini. Posebnu pozornost posvećuje provedbi postojećih međunarodnih sporazuma, kao i sklapanju novih, a sve u svrhu opstanka i zaštite hrvatskoga naroda u BiH. Povezivanje s Hrvatima u BiH, potpora njihovu povratku i opstanku u BiH, te očuvanje njihove pune ravnopravnosti od strateškog su interesa za RH, ali je i interes RH unaprjeđivati dobrosusjedske odnose s BiH te podupirati BiH na putu euroatlantskih integracija.

Projekt financijski potaknut sredstvima Agencije za elektronske medije posredstvom Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama za 2020. godinu.
